

Byla C-21/24

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2024 m. sausio 12 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Zaragoza (Ispanija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. sausio 10 d.

Ieškovas:

CP

Atsakovė:

Nissan Iberia S. A.

Pagrindinės bylos dalykas

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Karteliai – SESV 101 straipsnis – Direktyva 2014/104/ES – Žalos, padarytos pažeidus konkurencijos teisę, atlyginimas – Ieškinio dėl žalos atlyginimo pareiškimo terminas – Senatasis

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Žalos, padarytos pažeidus konkurencijos teisę, atlyginimas – Nacionalinės teisės aktų, kuriais į nacionalinę teisę perkelta Europos Sąjungos direktyva, taikymas ieškiniams dėl žalos atlyginimo, pareikštiems perkėlus direktyvą į nacionalinę teisę, tačiau susijusiems su veikomis, įvykdytomis iki jos perkėlimo – Privalomas ieškinio dėl žalos atlyginimo pareiškimas – Ieškinio senaties terminas – Senaties termino skaičiavimas – Administracinių sprendimų, kuriais skiriamos sankcijos, prejudicinė galia – Problemos dėl šių sprendimų paviėšinimo

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Sąjungos teisėje yra nustatytas teisinis pagrindas, pagal kurį atskiriama galimybė ir pareiga pareikšti ieškinį dėl žalos, padarytos pažeidus konkurencijos teisę, atlyginimo, ar, priešingai, kai nukentėjęs asmuo sužino arba pagrįstai galėjo sužinoti tiek apie tai, kad patyrė žalos dėl šio pažeidimo, tiek apie pažeidimą padariusio asmens tapatybę, jis turi pareikšti ieškinį, ir pradedamas skaičiuoti senaties terminas?
2. Ar norint teisminėje institucijoje pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo reikia laukti, kol sankcija įsiteisės teismo sprendimu, ar, priešingai, tuo atveju, jeigu *Comisión Nacional del Mercado y la Competencia* (Nacionalinė rinkos ir konkurencijos komisija, toliau – CNMC) sprendime, kuris paskelbtas visas, yra nurodyta atitinkamą pažeidimą įvykdžiusių subjektų tapatybę, tiksli pažeidimo trukmė ir su pažeidimu susijusios prekės, turi būti leidžiama teisme pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo ir pradedamas skaičiuoti senaties terminas?
3. Ar siekiant nustatyti senaties termino pradžią visos sankcijos paskelbimas oficialioje ir viešojoje CNMC interneto svetainėje turi būti prilyginamas Europos Komisijos sprendimo santraukos paskelbimui *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, atsižvelgiant į tai, kad CNMC sprendimai skelbiami tik oficialioje interneto svetainėje?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

SESV: 101, 102 ir 267 straipsniai.

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo: visų pirma 22 straipsnio 1 dalis.

Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) sprendimai C-637/17, C-267/20, C-453/99, C-557/12, C-295/04 ir C-298/04, ESTT nutartis C-199/22 ir išvada byloje C-605/21.

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Constitución Española (Ispanijos Konstitucija): 9 straipsnio 3 dalis, 24 straipsnio 1 dalis ir 117 straipsnio 1 dalis.

Ley de Enjuiciamiento Civil (Civilinio proceso įstatymas): 22 ir 43 straipsniai ir 455 straipsnio 1 dalis.

Ley de Defensa de la Competencia (Konkurencijos apsaugos įstatymas): 13 ir 74 straipsniai ir pirmoji pereinamojo laikotarpio nuostata.

Código Civil (Civilinis kodeksas): 1902 straipsnis ir 1968 straipsnio 2 dalis.

Real Decreto-ley 9/2017, de 26 de mayo, por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores (2017 m. gegužės 26 d. Karaliaus dekretas-įstatymas Nr. 9/2017, kuriuo į nacionalinę teisę perkeliama Europos Sąjungos direktyvos finansų, prekybos, sveikatos apsaugos ir darbuotojų komandiravimo srityse).

Tribunal Constitucional (Konstitucinis Teismas, Ispanija) sprendimai Nr. 19/2008 ir Nr. 192/2009.

Tribunal Supremo (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija) sprendimai Nr. 651/2013, Nr. 926/2023, Nr. 947/2023, Nr. 528/2013, Nr. 511/2018, Nr. 112/2022, Nr. 434/2021 ir Nr. 780/2021.

Audiencia provincial de Zaragoza (Saragosos provincijos teismas, Ispanija) sprendimas Nr. 118/2023.

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 CP bendrovei *Nissan Iberia S. A.* pareiškė ieškinį dėl žalos, patirtos įsigijus transporto priemonę, atlyginimo atsižvelgiant į tai, kad CNMC atsakovei skyrė sankciją.
- 2 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nusprendęs, kad ieškinys turėjo būti pareikštas iš karto po to, kai visas CNMC sprendimas buvo paskelbtas jos oficialioje interneto svetainėje, nelaukiant, kol jis taps galutinis, pripažino, kad yra suėjęs jo senaties terminas.
- 3 *Audiencia Provincial de Zaragoza* iš dalies patenkino apeliacinį skundą dėl šio teismo sprendimo: patvirtino, kad ieškiniu senaties terminas nėra suėjęs, ir konstatavo, kad senaties terminas turi būti skaičiuojamas nuo tos dienos, kurią CNMC sprendimas tapo galutinis priėmus *Tribunal Supremo* sprendimą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 4 Atsakovė kelia klausimą, ar pagal Sąjungos teisę ir jos jurisprudenciją yra draudžiama nacionalinės teisės norma aiškinti taip, kad ieškinių dėl žalos, atsiradusios dėl antikonkurencinių veiksmų, atlyginimo senaties terminas pradedamas skaičiuoti ne nuo oficialaus viso nacionalinės konkurencijos institucijos priimto administracinio sprendimo, kuriuo skiriama sankcija, paskelbimo, net jei šis sprendimas skirti sankciją užginčytas teisme.

- 5 Be to, atsižvelgdama į teisinio saugumo ir teisės aktų netaikymo atgaline data principus atsakovė klausia, koks teisės aktas turi būti taikomas tuo atveju, jeigu ieškiniai dėl žalos atlyginimo pareikšti įsigaliojus Direktyvai 2014/104/ES ir ją perkeliančiam teisės aktui (Konkurencijos apsaugos įstatymui) ir yra susiję su iki šių teisės aktų įsigaliojimo susiklosčiusiomis faktinėmis aplinkybėmis ar priimtais administraciniais sprendimais, kai nėra pasibaigęs pagal ankstesnius teisės aktus tokiems ieškiniams taikomas senaties terminas.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 6 Europos Sąjungos Teisingumo Teismui suformavus jurisprudenciją dėl sunkvežimių gamintojų kartelio, Ispanijoje atsirado doktrinos ir jurisprudencijos skirtumų, susijusių su Žalos atlyginimo direktyvos taikymu atgaline data ir senaties terminais, taip pat su galimybe remtis Žalos atlyginimo direktyva *contra legem*.
- 7 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad teisingas sprendimas būtų atskirti ankstesnio konkurencijos institucijos sprendimo prejudicinę galią ir senaties terminą. Šiuo klausimu jis laikosi nuomonės, kad priėmus Sprendimą C-267/20 ieškinių dėl žalos, padarytos pažeidus konkurencijos taisykles, atlyginimo senaties terminas negali būti pradėtas skaičiuoti tol, kol nukentėjęs asmuo nesužino arba negalėjo sužinoti apie: a) pažeidimo buvimą; b) žalos buvimą; c) priežastinį ryšį tarp jų; d) pažeidimą padariusio subjekto tapatybę. Taigi, nors nacionalinėje jurisprudencijoje konstatuota, kad ieškiniui pareikšti taikomas penkerių metų terminas nuo sprendimo skirti sankciją paskelbimo Oficialiajame leidinyje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nesutinka su šiuo terminu.
- 8 Bet kuriuo atveju jis pabrėžia tam tikras kliūtis, kylančias norint taikyti tokį senaties terminą. Pirmą, nėra jokios teisės normos, pagal kurią turi būti įsiteisėjęs ankstesnis konkurencijos institucijos sprendimas, kad būtų galima pareikšti ieškinį. Be to, 2007 m. iš dalies pakeitus Konkurencijos apsaugos įstatymą nebėra būtina, kad tam, jog būtų galima pareikšti ieškinį, prieš tai turi būti priimtas administracinis sprendimas, kuriame konstatuotas antikonkurencinis veiksmas. Dabar asmenys, patyrę žalą dėl draudimo imtis antikonkurencinių veiksmų pažeidimo, gali pareikšti ieškinius pažeidėjams siekdami apginti savo teises tiesiogiai teismuose, nesvarbu, ar yra atlikti konkurencijos institucijų tyrimai arba priimti jų sprendimai.
- 9 Antra, kyla problema, susijusi su nukentėjusių asmenų žiniomis apie sprendimą. Ieškinių dėl žalos, padarytos sudarius automobilių gamintojų kartelį, atlyginimo atveju *dies a quo* teoriškai turi būti administracinio sprendimo paskelbimo momentas. Tuo metu yra žinoma apie padarytą pažeidimą, tiksliai nurodyti pažeidėjai, patikslinta neteisėtų veiksmų trukmė ir gali būti nustatytas žalos sukėlimo faktas. Vis dėlto atsižvelgiant į tai, kad ne tik buvo pradėta CNMC sankcijų skyrimo procedūra, bet ir visoje Ispanijoje pareikšta daug ieškinių, kyla

klausimas, koks momentas turi būti laikomas atskaitos tašku ieškiniui pareikšti: sprendimo paskelbimas CNMC interneto svetainėje, CNMC pranešimo spaudai paskelbimas, plataus masto informavimas nacionalinėje žiniasklaidoje ar *Tribunal Supremo* sprendimo, kuriuo patvirtinama sankcija, įsiteisėjimas. Be to, reikia turėti omenyje, kad sprendimas, kuriuo patvirtinama sankcija, skelbiamas ne pranešime spaudai, ne oficialiajame leidinyje ir ne laisvai prieinamoje interneto svetainėje, o teismų duomenų bazėje, apie kurios egzistavimą visuomenei nėra žinoma.

- 10 Kalbant apie ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties termino skaičiavimo pradžią, kyla klausimas, ar reikia remtis administracinio sprendimo skirti sankciją paskelbimo data, kuri ne visada egzistuoja, nes žalos atlyginimo galima reikalauti savarankiškoje civilinėje byloje, ar šio sprendimo įsiteisėjimo data.
- 11 *Audiencia Provincial de Zaragoza* nusprendė, kad ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo sprendimo skirti sankciją paskelbimo, nepažeidžiant galimybės prasidėjus civiliniam procesui šį terminą sustabdyti siekiant išsiaiškinti administracinio teismo paeiliui priimtų sprendimų pasekmes.
- 12 Kita galimybė yra nuspręsti, kad senaties terminas prasideda sprendimo skirti sankciją įsiteisėjimo dieną. Vis dėlto šiuo atveju kyla problema, kad yra dvi skirtingos teisenos: civiliniame teisme pareiškiamas ieškinys dėl žalos atlyginimo, o administraciniame teisme apskundžiama administracinė sankcija, todėl kyla rizika, kad dėl tų pačių veikų gali būti priimti prieštaringi teismų sprendimai.
- 13 Be to, kyla klausimas, pagal kokius teisės aktus turi būti nustatyta ieškinių dėl žalos atlyginimo, pareikštų įsigaliojus teisės aktui, kuriuo į nacionalinę teisę perkelta Direktyva 2014/104/ES, tačiau susijusių su iki jos įsigaliojimo susiklosčiusiomis faktinėmis aplinkybėmis ar priimtais sprendimais, senatis.